

ANDĚL STRÁŽCE

BOHATÝ JEDEN KUPEC NEMĚL SE SVOU MANŽELKOU dlouhý čas žádných dětí. I prosili neustále Boha, aby jim alespoň jediného děcka popřál. Tu stalo se, že měli oba stejný sen; zdálo se jim, že stojí před nimi anděl a takto praví: „Bůh prosbu vaši vyslyšel; budete mítí syna, ale v dvacátém roku bude oběšen.“

S hrůzou se manželé probudili a jeden druhému sen vypravoval. Několik dní vážili na mysli, zdali se to vyplní, ale po čase zapomněli a snad by byli i nikdy více na sen nevzpomněli, kdyby se kupcová nebyla cítila matkou.

Nyní začali věřit strašnému snu a od srdce byli by sobě přáli, aby Bůh tu metlu od nich odvrátil. To se ale nestalo; určitou dobou porodila kupcová syna, zdravého a čerstvého jako rybu. Dali mu jméno Josef, umínivše sobě, že musí z něho býti pan páter, neboť se domnívali, že takto snad Bůh od něho ohavnou smrt odvrátí.

Hoch rostl a byl bohabojně vychován. I vídával, že kdykoli rodiče naň pohlédli, oči se jim zalily, ale proč, toho se dovědět nemohl. Když vyšel z nižších škol, přišel na studia a tak pilně jako z mládí učil se i v starších letech, ne-li pilněji. Učitelové si ho nemohli dosti vynachválit a otcové ho stavěli svým dětem za vzor. Ale vlastní rodiče nepřestávali nad ním plakati! Dokud neměl Josef rozum, ptával se staré své chůvy, proč asi rodiče nad ním pláčí. Ta mu dle dobrého rozmaru odpovídávala: „Proto, že je Josífek neposlušný,“ aneb mu řekla, že mají mnoho starostí. Chlapec se snažil, aby jim jakkoliv možná radost učinil, jen aby nemuseli plakat, ale ono to nebylo nic platno.

Bylo mu již sedmnácte let. Vida, že jsou rodiče zámožní, od každého ctění a zdraví, zkrátka, že jim k blaženému

živobytí ničeho nechybí, nemohl si jich smutek nic jinak vyložit, než že se snad s ním samým něco státi má a rodiče že se nad tím rmoutí. I umínil si tázati se jich samých a jakýmkoliv způsobem věci té na stopu se dostat. Jedenkráte byli samotni v pokoji; tu klekl Josef před nimi a pravil: „Má drahá matičko! milý otče! nyní mně musíte povědět, proč vždy a vždy nade mnou pláčete. Dělán všecho, co jen chcete, učím se, poslouchám vás ve všem, a přece vám, kdykoliv na mne pohlednete, slze po tvářích kanou. Vy nevíte, jak mě to bolí a trápí, vidím-li, jak rodiče se svými dětmi se veselí, div mi srdce bolesti nepukne. Povězte mi to, moji dobří rodičové, já to raděj chci snášet, než abych se déle na vaše smutné tváře díval!“

Tak prosil Josef své rodiče, a když nechtěl jináče, tedy mu to s pláčem pověděli. Chvíli stál Josef smuten a zaražen, potom řekl: „Když je tomu tak, nemohu u vás déle zůstat, abych neugalil hanbu na celý váš rod. Otče! ty mne nauč kupectví, aspoň co je nejvíce potřebí, a já půjdu potom do světa, hodně daleko, kde mne žádný nezná, kdyby se měl můj ukrutný osud vyplnit, abyste o tom neslyšeli. Bůh je však milostivý, a když se ho člověk nespustí, on ho nikdy neopustí.“

Od toho dne nešel Josef do škol a učil se kupectví. Za půl léta věděl tolik, čeho mu hlavně třeba bylo. Sebral tedy trochu svých věcí, několik zlatých peněz, rozžehnal se bolestně s rodiči a s domovem, ubíraje se do širého světa. Jak dlouho město viděl, tak dlouho se po něm ohlížel, a když se i špice věží ztratily, klekl na zem, plakal a modlil se k nebeskému otci, by tu ohavnou smrt od něho odvrátil a do milého domova opět jej přivedl.

První den odpoledne přišel do lesa a zamyšlen kráčel stinným chladem. Tu slyší za sebou volati: „Josefe, Josefe, počkej na mne!“

Josef se ohlídne a vidí za sebou vandrovního. „Jakpak

víš, že se jmenuji Josef?“ ptá se ho, když byl k němu došel.

„Opravdu ti Josef říkají? To jsem trefil na jméno. Já křikl jen nazdařbůh. Kampak jdeš?“

„Jdu do světa.“

„Není-li ti to proti mysli, půjdeme spolu. Mně se samotnému stýská. Měl jsem bratra Josefa a ten zůstal u mistra v práci; mně se to tam ale nelíbilo. Jsem rád, že jsem tě dostíhl.“

Josef byl s kamarádem spokojen, a tak šli spolu a rozmlouvali až do samého večera. Přišli do velkého města a Gabriel (tak se jmenoval vandrovní) řekl Josefovi:

„Vidím na tobě, že jsi z hodného domu, já také špatně vychován nejsem, a proto bych myslel, abychom nechodili do nějaké špinavé krčmy. Na náměstí je krásný hostinec a není tam příliš draho, tam půjdeme. Co myslíš, Josefe?“

„To je pro řemeslníka příliš skvostné místo. Můžeme jíti někam jinam, vždyť najdeme pořádnou hospodu.“

„Ne ne, poslechni mne a dobře pochodíš. Já jsem vždy v nejskvostnějších hostincích, jím na stříbře, spím v hedbáví a jak náleží dobře vycházím.“ S těmi slovy táhl takorůzka Gabriel Josefa do dveří skvostného hostince, Josef si myslel, pro jednu mě to nezabije, a šel za ním. Gabriel poručil, aby přinesli dobrou večeři a k tomu pro každého láhvice vína. — Když sklepník vše na tabuli přinesl, sedli vandrovní ke stolu a jedli.

Gabriel si počínal, jako by byl odjakživa jen mezi samou vrchností býval, a každý, kdo ty dva vandrovní viděl, myslel u sebe, že to jistě žádní řemeslníci nejsou. Po večeři si dali otevřít pokojík a šli spat.

„Gabrieli!“ řekl Josef, „my se naplatíme. Každý na nás koukal a myslel, že jsme kdovíjací páni.“

„Ať si koukají; nevidáno, jako by se musel řemeslník jen v krčmách povalovat a hostince jako by jen pro pány byly. O plat se pranic nestarej. Dokud mně peníze vy-

stačí, budu platit já, až dojdou, přijde řada na tebe. Však my se srovnáme.“

Šli spat. Josef se poznamenal křížem svatým, uleh a brzy usnul. Bylo půl noci. Tu cítí, že ho někdo bere za ruku; probudí se a vidí před sebou Gabriele zcela přistojeného. „Což je již ráno?“ ptá se ho Josef.

„Ráno ještě není, ale jen vstaň a ustroj se,“ odpověděl tiše Gabriel. Když se byl Josef přistojil, ptal se druhá, co má být.

„Co má být, to ti hnedle povím. Viděl jsi to množství stříbra, co se tady ve všech koutech válí? Já si všimnul, kde ho nejvíce leží, a ty půjdeš nyní se mnou a ukradnem je.“

„Bůh mne uchovej takové myšlenky!“ řekl Josef a celý se trásl. „Ale ty to nemyslíš opravdu, vid’?“

„Blázne, pro nic a za nic bych tě nebudil. Jen chutě pojď a nebuď bláhový. Ti lidé to ani nepoznají, jsou dost bohatí, a nám to pomůže na dlouhý čas. Tiše skočíme z okna, a než kdo vstane, budeme za horami. Dělej, dělej, je tu jen o poprvé, až se trochu ostrílíš, půjde ti to, jak by hrál.“

Takto sváděl Gabriel Josefa, ale ten se nedal nižádným lákáním namluvit. Konečně řekl onen: „Nechceš-li, nechod; já to sem přinesu, jen když mně to potom pomůžeš odnést. Přijde to na jeden vrub, ať se mnou co máš anebo nic; chytí-li mne, budou také tebe držet.“ To dořekl a šel polehoučku ven. Josef dostal strach a nevěděl, co má počít, i myslil, že bude nejlépe, když svůdnému druhu uteče. Šel k oknu a otevřel je, a vida, že není vysoké, skočil dolů a utíkal městem ven přes pole a luka. Avšak nebyl ještě ani hodinu za městem, tu slyší za sebou Gabriele volati: „Neutíkej a pomoz mně raději, jsem už celý zpocen.“

Josef utíkal a nedbal křiku jeho; ale v okamžení octnul se Gabriel u něho a chopil ho za ruku.

„Pusť mne, pusť, já se zlodějem nepůjdu a nechci s ním ani mluvit. Měl jsem tě raději udat.“

„Tuším, že ti městští drábové práce uspořili, neboť slyším kroky a vidím nablízku světla.“

„Ó já nešťastný, že jsem s tebou šel!“ bědoval nebohý Josef.

Gabriel tušil pravdu; netrvalo to dlouho, drábové je dohonili, dali oběma pouta na nohy a vedli je do města nazpět. Byli vsazeni do vězení. Gabriel se smál, ale Josef naříkal a bědoval až hrůza. Ale jaké bylo podivení všech v hospodě i při ouřadu, když ráno stříbro až do nejmenšího kousku na svém místě našli a v uzlíku, co vandrovnímu vzali, samé kamení spatřili. I peníze za večeri a za nocleh ležely na stolku. Mrzeli se lidé, že ubohé pocestné nevinně týrali; aby to tedy poněkud spravili, šel pan hospodský sám pro ně do vězení a pozval je na snídání. Josef byl rád, že se to tak skončilo, ač si nemohl vyložit, jak to Gabriel udělal. Po dobré snídání rozloučili se s hospodským, který je mnohokrát ještě za odpuštění prosil.

„Pročpak jsi mne a ty lidi tak pobláznil, Gabrieli?“ ptal se Josef, když byli samotni.

„Protože mně bylo o tebe, jinak bych jim to nebyl odpustil.“

„Vidíš, Gabrieli, já takové žerty nemiluji, a proto se raději rozejdeme. Najdi si jiného druha, já půjdu sám.“

„Já ale ne, Josífku; ty se mi líbíš, a jdi si kam chceš, já půjdu všude za tebou, jako tvůj stín.“

Nemoha Josef Gabriele nijak odbýti, konečně mu zase dovolil, aby s ním šel. Nějaký čas se jim dobře vedlo a Josef byl s Gabrielem spokojen. Jedenkrát přišli do jednoho hostince, a když večereli, přidružily se k nim dvě roztomilé pacholátka, a jako by odjakživa s Josefem byly rostly, tak důvěrně se k němu chovaly. Když žádal Gabriel pokoj, prosil jeden chlapec matku:

„Maminko, dej Josefovi pokoj vedle našeho, my k němu ráno přijdeme.“

Paní hospodská měla radost, že pán, za kterého Josefa držela, s dětmi tak líbezně zachází, a ráda také prosbu dítěte vyplnila. Chlapci šli s Josefem, dali mu dobrou noc a doložili, že ho časně ráno vzbudí a že jim musí připověděné věci koupit. Josef slíbil, že koupí, a potom s Pánem-bohem lehl a usnul. V noci ho zase Gabriel vzbudil.

„Copak zase blázníš?“ řekl Josef, když viděl, že je venku tma.

„Vstaň, Josefe, a pojď se mnou, já ty děti zabiju,“ šeptal Gabriel a držel v ruce dlouhý nůž.

„Chceš nové žerty tropit? Víš, co jsem ti povídal. Lehni a nedělej si ze mne blázna.“

„Já z tebe blázna nedělám; je to opravdové moje mínění. Mně jsou ty děti protivné; musím je zabít, ať je jak chce.“

I nečekal dlouho na Josefa a tiše se kradl k dětskému pokoji. Na Josefa přišla taková hrůza, že se jí nemohl ubránit; nevěda ani, co činí, hodil na sebe šaty, skočil z okna a utíkal do pole. Za malou chvíli ho ale Gabriel dohonil.

„Copak mám za tebou ranec nosit? On uteče a nechá všecko ležet. To jsou fuky s takovými koťátky; tak šikovně jsem jim krky podřezal, že ani nedechny.“

„Probůh, Gabrieli! nesáhej mi k rozumu a mluv pravdu!“ prosil Josef pln ouzkosti.

„Tu se podívej, že mluvím pravdu,“ odpověděl Gabriel a okázal mu krvavý nůž. Jak se Josef naň podíval, hned bez sebe na zem padl. Když přišel k sobě, viděl, že je svázan a v ruku drábů. Opět byli do vězení uvrženi.

„Ale proč se nad tím tak rmoutíš?“ pravil Gabriel s veselou tváří k svému spoluvězni. „Kdopak mne při tom zastíhl? A abych se snad přiznal, to bych byl hodný blázen. Podíváš se, já těm pánům zakroutím kohoutky, že nebudou vidět, z které strany vítr věje.“

„Když ty to nepovíš, povím já to; neboť vidím nyní,

že mně ďábel v tvé postavě k tak ohavné smrti dopomohl, já však umru nevinen. Nechci lží svou poslední hodinku zkalit.“

Sotva to dořekl, strhl se venku křik, dvěře se otevřely a do nich vběhli ti dva chlapci s matkou a několika pány.

„Milý, milý Josefe!“ prosily děti a každé ho vzalo za jednu ruku, „i ty pane, odpusťte mamince, co vám ublížila. Nám se v noci zdálo, že jsi k nám přišel, ale byl jsi jako anděl v bílém šatě se zlatými křídly a každému jsi uvázal na krk zlatý pásek. My radostí vykřikly, matka se probudila, a když se na nás přišla podívat, zdálo se jí, že máme podřezané krky. Proto vás hned stíhali. Podívej se, my máme ale jen zlaté prouhy od těch pásků.“

Odhrnuli bílé límce a Josef viděl okolo jich krku zlaté prouhy. I vzal je do náručí a s pláčem je líbal. Matka sama jim pouta odvázala a z vězení je vyvedla. Kde co nejlepšího měla, to snesla a hosti častovala. Když přišla služka do pokoje, co vandrovní spali, viděla na stole peníze a dětské hračky tak pěkné, jakové nikde na prodej nebývají. Přinesla to dolů, děti se mohly radostí zbláznit a matce by se nikdo na světě nebyl směl zmíniti, že to nejsou nějakí princové, kteří na zapřenou po světě jezdí. Po tabuli se Josef a Gabriel se všemi srdečně rozloučili a šli dále.

„Gabrieli?“ ptal se Josef, když byli za městem, „dnes jsem tolik divného viděl, že nevím, co mám o tobě soudit. Pověz mi pak pravdu, kdo jsi?“

„Jsem člověk jako ty, jenže mám trochu více rozumu než ty,“ odpověděl Gabriel se smíchem, „a proto ti to vždy povídám, abys byl se mnou spokojen.“

„Od dneška tě poslechnu a nebudu tě tak křivě posuzovat.“

Opět chodili dlouho světem, než přišli do velkého krásného města, kde bylo mnoho paláců a skvostných hostinců. Ale Gabriel nešel do žádného řka: „Půjdem na noc

k jednomu malíři, on nás rád uhlídá,“ a zamířil do postranné ulice. Josef chtěl ledacos namítati, ale Gabriel stál již u dveří malého domku a klepal. Za chvíli se dvěře otevřely a vážný starec vyjda ven tázal se jich, co by žádali.

„Mistře!“ řekl Gabriel, „můj bratr zde by rád u některého výborného malíře pracoval; i ptali jsme se, kdo by z mistrů byl nejvýtečnější, a lidé nás odkázali k vám. Dovolte tedy, aby bratr Josef u vás pracoval; přesvědčíte se, že je výborný malíř, a k tomu též rychlý.“

Malíř je vzal do sednice a zavolal na dceru, aby přinesla hostům nějaké lahůdky. Když se posadili, řekl jim:

„Je-li ten pán tak výborný malíř a k tomu též rychlý, přichází mi velmi vhod. Mám důležitou práci před rukama a nevím, jak pochodím, neboť jsem stár a zrak mne opouští. Poslyšte, povím vám o ní. Zde je velmi bohatý kníže, který ani neví, co peněz má. Jsa velký milovník krásných obrazů, maleb a jiného umění, pozval tyto dny mistry malířské z celého města k tabuli. Po tabuli vstal a pravil, že chce, abychom mu vymalovali obraz tak krásný, jakého posud neviděl. Kdo by to vykonal, tomu že dá padesát tisíc kusů dukátů. Nyní maluje každý z nás obraz. Já vím, že odměny nedostanu, ale kníže každý krásný obraz draze zaplatí a já na svá stará kolena potřebuji peněz na přilepšenou.“

Vtom vešla jeho dcera do dveří a přinesla víno, ovoce a jiné pamlsky. Josef se na ni podíval, ale honem sklopil oči, neboť se potkal s černým zrakem jejím.

„Olivo!“ řekl otec k dceři své, „ten pán bude u mne pracovat.“

„Těším se z toho, bude nám veseleji. Beztoho jsi, otče, nějaký čas smuten,“ ozval se jemný hlas z karmínových úst sličné Olivy.

„To se přidržte jenom mne, krásná panno!“ řekl Gabriel,

„neboť já zůstanu s ním u vás. My jsme tak na sebe uvykli, že nemůžeme jeden bez druhého býti. Váš otec s ním bude docela spokojen, ale vy, panno, sotva, neboť je nemluva odjakživa a ženských se bojí jako zlých duchů.“

„Ach! Co to zase pravíš, Gabrieli!“ ozval se Josef a tváře mu hněvem zahořely, že ho té panně tak zlehčuje. „Jednou mne chválíš, kde toho nezasluhuji, a podruhé mi děláš křivdu.“

„Jen se nepýři, Josífku! To není žádná nectnost; naše matka také málo mluví, ale její slova mají jádro. Říkává, třebaš měla jabloň málo jablek, jen když jsou chutné. A ty jsi se vydařil po matce.“

Tak hovořil Gabriel a Josefovi nedal ani k slovu přijít, jako by napřed věděl, že mu chce celý jeho záměr zkazit. Josefa to mrzelo, že si dělá Gabriel ze starého malíře blázny; každou minutu chtěl tedy s barvou ven, ale Gabriel ho s očí ani nespustil. Ještě ho také i to hnětlo, že se Gabriel k Olivě lichotí a ona že ho tak pozorně poslouchá. Seděl tedy jako zaražený a byl rád, když přišel čas ke spaní.

„Jak mne můžeš jen za malíře vydávat, vždyť neumím vzít štětec do ruky?“ domlouval Josef svému druhu, když přišli do čistého pokojíka, v němž kolem na stěnách uměle malované obrazy visely.

„Není tomu dávno, co jsi mně poslušenství slíbil, a nyní se zase ptáš a myslíš, že tobě na škodu jednám. Jen řekni zejtra mistru, aby ti dal k malování potřebné věci. Já ti pomohu a uhlídáš, že bude malíř s tebou spokojen; musíme se mu za jeho hostinství odměnit.“

„S tím jsem spokojen, jen mne nenech ve lži,“ odpověděl Josef, který myslil, že je Gabriel malíř, an se ho po tu dobu neptal, jakého jest řemesla.

Zrovna nad Josefovou postelí visel obraz domácí dcery. Se zalíbením hleděl naň Josef, tu mu ale zaklepal Gabriel

na rameno a s potutelným úsměvem pravil: „Oliva je krásné děvče, ne-li, bratře?“

„Že se ti líbí, pozoroval jsem,“ odpověděl Josef a jeho slova zněla trochu trpce.

„A tobě se nelíbí? Jen nezapírej, já to vím, a nejen to, nýbrž také, že se na mne hněváš; ale proto se nemusíš mračit, třebaš byla se mnou více mluvila. Ty se jí přece lépe líbíš než já. Jen se pokus o její lásku, kdož ví, co Pánbůh nedá.“

Dlouho rozmlouvali ještě o krásné Olivě a jejím otci, až usnuli. Říkává se, že nač člověk ve dne myslí, o tom že se mu v noci zdá! U Josefa se to vyplnilo. Zdálo se mu, že stojí před obrazem krásné Olivy. Najednou jako by obraz zmizel, a ozářen čarovným světlem, jako by anděl ze zdi vystoupil a Olivu za ruku vedl. Přiblíživ se k Josefovi, vložil ruku jeho do ruky panny milé. Radostí se Josef probudil a viděl Gabriela u stolku malovat. Divil se sice, jak může při tak slabém světle pracovat, ale neřekl nic a dělal, jako by spal. Po chvíli odložil Gabriel štětec a paletu, přikryl obraz a lehl opět na lože. Ráno jak vstali, šel Josef nejprve k obrazu a odkryl ho, ale v úžasu udělal krok zpátky, neboť se na něho usmívala milostná tvář matky Boží v podobě krásné Olivy. Nebyl to bleskotný zrak vášnivé dívky, to bylo oko, v němž se zářila čistá láska nebeská. Tichý mír a neobmezená odevzdanost do vůle Boží zrcadlila se v andělské tváři milující matky. Čím déle se Josef na ni díval, tím krásnější se zdála býti; nemoha odolat, klekl před obrazem na zem a modlil se; prsa jeho se šířila svatou touhou a duše zalítala k trůnu nebeskému. Rozčilen uvrhl se potom na prsa Gabrielova a zvolal: „Bratře, bratře! tys více než člověk.“

„Myslíš snad proto, že jsem vymaloval přes noc obraz? Jsemť malíř, jen trochu šikovnější než obyčejní malíři.“

Od té chvíle ctil Josef Gabriele co svého rádce a vůdce

a každé jeho slovo bylo mu přikázáním. Nato šli k snídani, a když pojedli, řekl Gabriel malíři: „Nyní pojdte, mistře, do našeho pokoje a uvidíte práci mého bratra. Nedal si v noci pokoje a dodělal obraz, který měl začatý, abyste se mohl dnes již přesvědčit, co umí.“ Vzal mistra za ruku a vedl jej do pokoje, kde spali. Josef a Oliva šli za nimi.

Jako prve Josefa, tak překvapil krásný obraz mistra i Olivu a zarděla se panna shledajíc, že se Matka Boží poněkud jí samé podobá. Starý malíř byl však radostí celý bez sebe, i přikročil k Josefovi a podával mu ruku řka:

„Dej mi ruku, bratře, tys hoden slouti malířem, já se s uctivostí před tebou klaním. Dovolíš-li, vezmu ten obraz knížeti a odměna vysazena tě nemine.“

Josef se zarděl nad tou nezaslouženou pochvalou, ale Gabriel na něho mrknul, a on pravil: „Jen pod tou výminkou dovolím vám obraz knížeti dáti, když řeknete, že jste jej sám maloval, a odměnu pro sebe přijmete. Já maluji jen z pouhého zalíbení a peněz nepotřebuji.“

Mistr tomu nechtěl připustit, ale Gabriel i Josef ho konečně tak daleko přiměli, že svolil a s obrazem ke knížeti se odebral. Bratři se procházeli zatím s krásnou Olivou po zahradě v citronových a myrtových hájích. Po několika hodinách zastavil knížecí kočár před vraty a dva sloužící pomohli z něho starému malíři, jemuž radost s tváří zářila, že určenou odměnu dostal. Ještě jednou nutil malíř, aby si skříni s dukáty a prsten, jež mu kníže pro zvláštní milost daroval, nechal, ale Josef nechtěl žádnou mocí peníze vzíti, prsten však přijal a strčil ho krásné Olivě na růžový prst.

„Jakou radost bych jen mému dobrodinci způsobil?“ ptal se malíř Gabriele, když byli o samotě. „Tys jeho bratr a nejlépe mi poraditi můžeš.“

„Chováš, mistře, v tvém domě diamant, jehož leskem srdce Josefovo se vzňalo a po němž touží; dáš-li mu ho, bude na věky šťastný.“

Chvilku se na něho malíř díval, pak ale porozuměv slovům jeho, podal mu ruku, řka: „Budiž jeho!“

I šel hned k dceři své a řekl jí, co mu byl Gabriel svěřil, a když slyšel, že i ona Josefovi nakloněna jest, s lehkým srdcem hned se k bratrům vrátil. Josef by byl raději za horami býval, neboť cítil, že Olivu miluje celým srdcem, a domníval se, že i ona by jím nepovrhla; a přece když si vzpomněl na svůj ukrutný osud, viděl, že jí lásku svou zjevit nemůže. To bylo posud jediné tajemství, které před Gabrielem skrýval; avšak si umínil, že mu je zjeví, by zvěděl, proč z malířova domu pospíchá.

U večere dával malíř Josefovi kolikráte na srozuměnou, že mu dá Olivu rád, jen aby o ni řekl. Ale Josef mlčel a panna se styděla. Po večeri vstal mistr a přistoupil k Josefovi, vzal ho za ruku a řekl: „Milý synu! rád bych se ti něčím odsloužil, požádej tedy cokoliv, já ti vše dám.“

„Mistře!“ odpověděl Josef, hluboce si vzdychna, „žádám jen tvou lásku, tou jsem dosti odměněn.“

„Tvou lásku, mistře, a lásku a ruku této panny,“ řekl za nimi Gabriel a přivedl uzarděnou Olivu. „Musím nebohému z nouze pomoci.“

I vložil malíř ruce milujících do sebe a pravil: „Otec nebeský vás žehnej, jako já vás žehnám, a anděl strážný veď vás po všech cestách života vašeho.“ Tak řekl a políbiv oba v čelo, plakal.

Josef obejmul sličnou nevěstu a v jejím náručí zapomněl na chvíli, jaký osud ho čeká. Gabriel stál po straně a po míruplné tváři jeho rozlívala se blahá spokojenost a láska.

„Příteli, příteli! co jsi to učinil, já nemohu Olivu za manželku pojmout, ona by byla nešťastná!“ Tak naříkal Josef, když vešli do pokoje. Gabriel se ho ptal na příčinu a Josef mu to hrozné tajemství svěřil.

„Jen důvěřuj v Boha!“ těšil ho Gabriel, „zůstaň zde a slav pokojně svůj sňatek. Bůh spravedlivého neopustí.“

I spokojil se poněkud Josef a v sladkých snech strávil noc tu. Druhý den se začínaly dělat přípravy k svatbě a za několik dní slavila se tiše, ale s opravdovou blažeností.

K večeru zavolal Gabriel ženicha od nevěstiny strany a řekl k němu: „Bratře můj! ty jsi přesvědčen, že ti k ničemu zlému neradím, a proto mne ještě po tři dni poslechni; bude to k tvému štěstí.“

„Nuže, pověz, co žádáš?“

„Odřekni se po tři noci manželského lože a pojď se mnou!“

„A co si Oliva o mně pomyslí? Co jí mám říci?“ ptal se Josef smutným hlasem.

„Řekni jí, že toho k tvému štěstí potřebí. Kde jsi však byl a co jsi dělal, to jí musíš zatajit.“ Josef podal Gabrielovi ruku a odešel.

Byla noc; temné klenutí nebeské, skvělými diamanty rukou Páně vykládané, rozprostíralo se nad šírou zemí. U okna svého pokojíku stála mladá nevěsta v nočním lehkém rouchu a kladla tváře do vonného jasmínu, by je zchladila. Tu se ozve lehký krok, dvěře se otevrou a sladké tušení prodechne Olivinu duši; je to mladý manžel.

„Odpust, drahá, milá moje!“ prosil Josef a tiskl vnadypnou ženu k srdci, „odpust a neviň mne z nelaskavosti. Bůh ví, jak bych rád u tebe zůstal, ale musím pryč; tvoje a moje štěstí to žádá, bych se blaha svého odřekl.“

Ztemna zablesklo oko vášnivé ženy a v srdci se cosi ozývalo jako nedůvěra, ale patříc do tváře manžela svého, uvěřila mu a nechala ho jíti. Venku čekal Gabriel; pojma Josefa za ruku, vedl ho ulicí za bránu do pole. Uprostřed rozkošných hájů stála kaplička zasvěcená nejsvětějšímu jmenu Ježíšovu. Tam se Gabriel zastavil a klesna na první stupeň, pobízel Josefa, by vedle něho na kolena klekl, řka: „Zde se budeme bez ustání do tří hodin modlit, pak půjdeme nazpět. Je to za tvé štěstí, Josefe.“

A Josef položil čelo na železnou mříž, a když se mu horká krev ztišila, zdvihl oko k hvězdné dáli. Dlouho se modlil a bylo mu, jako by znenáhla hvězdy mýjely, růžová záře se po nebi rozprostírala a on viděl až k trůnu věčného Boha. Viděl anděly se snášet na zlatých oblacích, slyšel jich tichý krok, patřil na tvář milostné královny nebeské a zdálo se mu, že se usmívá, jako z bratrova obrazu. Čistá víra v neskonalou lásku a mocnost božskou upevnila se v srdci jeho, mír a pokoj se v něm rozložil. Když byly tři hodiny, vzal Gabriel Josefa za ruku a tiše, jak přišli, opět odešli.

Oliva se častokráte za den ptala, kde Josef v noci byl, ale on jí to neřekl. Když přišel večer a Josef opět se s ní loučil, nemohla nelibost svou utajit a důtklivě se ptala, kam chodí.

„Pravil jsem ti, že je to k tvému a mému štěstí a že více zjevit nesmím. Dnešní a zejtrejší noc musím ještě bez tebe strávit a co důkaz tvé lásky žádám, abys mi věřila a neptala se, kam chodím.“

Avšak toho nemohl Josef na své ženě vyprosit, aby ho byla ráda a s důvěrou propustila. Něco tajného ale, čemu odolati nemohl, táhlo jej za Gabrielem, pročez vymkna se z náručí ženina, pospíchal k očekávajícímu bratru. Ten ho vedl na to samé místo a opět se modlili, ale jen do dvou hodin. Druhý den ráno žalovala Oliva svému otci, že Josef v noci s bratrem se toulá a jí snad věrnost nezachová. Ale otec, rozšafný muž, ji z té důminky káral a omlouvaje to, těšil ji, že sám s Josefem promluví. Ale neřekl celý den ani slova, máje důvěrnost v syna svého, co muže hodného.

Večer o desíti hodinách odešel Josef s Gabrielem ke kapliče. Až za město je následoval zdálí temný stín, potom se však ztratil. Byla to Oliva, která šla za nimi, že však se bála jíti do širého pole, vrátila se k otci a na kolenou

ho prosila, by ji v tu stranu doprovodil. Ale otec se rozhněval, ona prosila, on jí domlouval, a když bylo skoro půl noci a malíř viděl, že bere Oliva závoj a že se přece na cestu chystá, vzchopil se a pravil:

„Půjdu tedy s tebou, abych tě přesvědčil, že není Josef na zlé cestě; neboť vím, že mne důvěra k němu nezklamala.“

Když přišel Josef s Gabrielem ke kapličky, klekli a modlili se, po chvíli pak řekl Gabriel:

„Nyní, Josefe, vstaň a postav se pod tento strom.“

Josef to učinil a Gabriel vytáhl zlatou šňůru, a než se toho Josef nadál, visel na stromu. Gabriel pak klekl pod ním na zem, sepjal ruce k nebi a dlouhou chvíli se modlil. Potom vstal a Josefa odvázal; s podivením tázal se tento, co s ním dělal, a Gabriel mu odpověděl:

„Dnes jsi, Josefe, dvacet let stár a osud tvůj se vyplnil, byl jsi oběšen; mělo se to ovšem jinak státi, ale že jsi byl stálý a Boha se nespustil, odvrátil od tebe smrt ohavnou. Vidíš, měl jsi býti nejdříve zlodějem, potom vrahem a naпослед jsi měl odvésti děvče nevinné a otce jejího v bídu uvrhnout. Já tě k tomu sváděl, tys nevinně trpěl, ale Boha jsi se nikdy nespustil, nyní jsi vysvobozen a do smrti se ti dobře povede. Já jsem tvůj anděl strážce.“

Při těch slovech proměnil se Gabriel v zlatokřídleho anděla a zmizel. Jasná záře se rozlila na místě, kde stál, a sladká hudba zavznívala v ucho Josefovo. Dlouho díval se jako okouzlen na to místo, kde strážný jeho duch zmizel, potom ale klekl a s vroucím srdcem děkoval Tvůrci za nově daný život.

Když mluvil Gabriel s Josefem, stála Oliva s otcem pozdálí. Tu viděli Gabriele v anděla se proměnit a hrůzou omráčení klesli na zem. Teprv za dlouhou chvíli spěšně se domů odebrali. Otec se rmoutil, že slídl kroky tak bohabojného muže, kterého jim sám Bůh do domu seslal.

Oliva se dala na pokání. Šla do své komůrky a modlila se, by jí Bůh ten hřích odpustil.

Josef přišel domů a tiše se vkradl do komůrky k své ženě. Oliva se však bála do jeho tváři pohlédnout a pokorně se ze své nedůvěry vyznávala, prosíc, by jí odpustil. A Josef přivinul milovanou ženu k tlukoucímu srdci a milerád jí odpustil, neboť se mu hřích její zdál býti novým důkazem vřelé lásky.

Ráno když vešli manželé k otci, začal mu Josef všechny své příběhy vypravovat, a když dokončil, prosil jej, by vše prodal a s ním do vlasti táhl. Obrazem od anděla malovaným nabyli bohatství; i dal tedy malíř dům chudým, rozloučil se s domovem a šel za svými dětmi.

Josefovi rodiče neměli celý dvacátý rok jeho věku upokojenou chvíli a na všechny strany se vyptávali, jestli by neslyšeli o jeho smrti. Ničeho se však nedopátrali. Dvacátý rok byl již ušel a ubozí dávali na modlení za jeho nebohou duši. Jedenkrát slyší, že přijel do hospody mladý bohatý pán s paní a s otcem a že se po nich ptá. I mysleli již, že nějakou zprávu o smrti synově dostanou, a se strachem jej očekávali. Tu přijede kočár, vyskočí z něho mladý muž, vezme do náručí sličnou dámu, pomůže starému pánu a všickni tři se berou nahoru. Dvěře se otevrou, kupcová se podívá na pána a zkřikne: „Můj Josefe!“ a syn tiskne máteř do svých loktů a celuje drahé líčko. Radost tu popsati žádné péro v stavu není.

První syn Josefův se jmenoval Gabriel a první modlitba, které ho otec a matka učili, byla: „Anděle Boží, strážce můj!“